

IGRALNIŠTVO IN IGRE NA SREČO

Na območju delovanja Centra za bolezní odvisnosti Nova Gorica smo, zaradi obmejne lege in velike in donosnosti dejavnosti igralniške dejavnosti, soočeni z veliko koncentracijo ponudbe iger na srečo in s tem večjih možnosti igranja.

Igralnice:

- Casino Park, Nova Gorica
- Casino Perla, Nova Gorica
- Casino Aurora, Kobarid

Igralni saloni:

- Paquito, Volčja Draga
- Fortuna, Rožna dolina
- Drive in, Vrtojba
- Jolly, Ajševica
- Princess, Nova Gorica
- Castra, Ajdovščina
- Venko, Neblo

Igralnice lahko prirejajo tako žive igre, kot igre na igralnih avtomatih, medtem ko je v igralnih salonih lahko nameščenih največ 200 igralnih avtomatov. Na območju delovanja centra je nameščenih več kot 2.500 igralnih avtomatov, kar je v primerjavo z ostalimi območji sorazmerno veliko. Igralniška ponudba je koncentrirana tudi v neposredni bližini, t.j. na Krasu in na obali, ker delujeta dve igralnici (Grand Casino Portorož in Grad Casino Lipica) ter 10 igralnih salonov (Vis a Vis Club - Kozina, Adonis - Portorož, Andor - Ankarana, Osare Club - Žusterna, Karneval - Škofije, Astra - Izola, Gold Club - Lipica, Antonio - Komen, Apolonij - Sežana in Bernardin - Portorož). Celotno območje Primorske premore več kot 5000 igralnih avtomatov. Načrtovani projekt izgradnje velikega igralniško zabavišnega centra (o katerem zaenkrat vemo zelo malo), bi ob pozitivnih učinkih prinesel tudi spremljajoče negativne pojave in tveganja, zato je vlaganje v preprečevanje odvisnosti na tem območju še toliko bolj pomembno.

ODVISNOST OD IGER NA SREČO

Vsako igranje na srečo še ne pomeni odvisnosti. Številnim posameznikom tovrstne igre pomenijo način zabave in sprostitev. Odvisnost od iger na srečo je skrita bolezen, pri kateri ni opaziti vidnih zunanjih simptomov, vendar povzroči hude težave na psihološkem, telesnem, socialnem in delovnem področju. Gre za kronično in napredujočo bolezen, ki ne prizadene samo posameznika, temveč tudi njegove bližnje in socialno okolje nasploh.

Poznamo dve obliki odvisnosti od iger na srečo:

- Akcija - posameznik je odvisen od vznemirjenja, ki ga prinaša tvegano igranje, aktivnost (pričakovanje zmage) postane droga. Tovrstni posamezniki se ponavadi udeležujejo iger, v katerih sodeluje več igralcev, saj je na ta način pričakovanje dobitka (zmage) še bolj adrenalinsko.
- Beg - se pojavi pri posameznikih, ki poskušajo na ta način pozabiti ali zatreti neprijetne občutke oziroma težje življenjske krize. Ti posamezniki raje izbirajo igre, kjer se lahko izognejo stiku z drugimi.

Ameriško združenje psihiatrov je določilo deset značilnosti, po katerih lahko prepoznamo odvisnost od iger na srečo. V primeru, da ima posameznik pet ali več naštetih znakov, lahko govorimo o odvisnosti od iger na srečo:

- Prevezetost - odvisnik je prezaposlen z igranjem, podoživlja pretekle izkušnje igranja, načrtuje nove pustolovščine ali razmišlja o načinih, kako priti do denarja za novo igro.
- Toleranca - odvisnik potrebuje vedno več denarja, da bi doživel zeleno vznemirjenje.
- Kriza - nezadovoljstvo in razburjenost ob poskusih, da bi zmanjšal pogostost igranja ali celo prenehal igrati.
- Beg - igre pomenijo beg pred problemi, slabim razpoloženjem, občutki krivde, depresijo.
- Gonja - je ena najbolj tipičnih značilnosti, odvisnik zgubi denar in se vrača, da bi priigral zgubljeno.
- Laganje - odvisnik prične lagati svojim bližnjim in znancem, da bi prikri, kako daleč je že zabredel v svoji odvisnosti.
- Nezakonita dejanja - kraje, poneverbe, ponarejanje listin in podobna nezakonita dejanja so pogosti načini, kako priti do novega denarja.
- Poslabšanje odnosov - zaradi odvisnosti od iger na srečo posamezniki pogosto tvegajo, da bodo izgubili bližnje, službo, kariero.
- Poroštvo - posameznik verjame, da bodo drugi priskrbeli denar, s katerim se bo rešil hude finančne stiske in drugih težav.
- Izguba kontrole - ponavlja se vzorec neuspešnih poskusov kontrole, zmanjšanja ali celo prenehanja z igrami na srečo.
- Pri posamezniku, ki je odvisen od iger na srečo so, običajno opazimo naslednje elemente odvisnosti:
- Nezmožnost sprejemanja realnosti - odvisnik se iz realnosti umakne v svoj sanjski svet, poln zelenih dobrin, ki si jih bo privoščil, ko zmaga. Sanjari, kako z bogatimi darili osrečujejo svoje bližnje, sebe vidi kot očarljivo, dobrodelno osebo, ki jo imajo vsi radi.
- Čustvena negotovost - odvisnik čuti zadovoljstvo in varnost samo še v primeru, ko igra, medtem ko je v realnem življenju ranljiv in negotov.
- Nezrelost - odvisnik si želi, da bi v življenju čim več stvari pridobil na lahek način, brez velikega truda. Nezavedno upa, da se bo na ta način izognil prevzemanju odgovornosti.
- Razvoj bolezni običajno poteka v več fazah:
- Zmagovanje - posameznik doživi nekaj zmag, ki ga navdajajo s pretiranim optimizmom. Prepričan je, da se bodo zmage še vrstile, zato v naslednjih igrah povišuje svoje vložke.
- Zgubljanje - posameznik se rad hvali, kolikokrat je zmagal pri igrah na srečo, raje začne igrati sam, vedno pogosteje razmišlja o ponovnem igranju in načinih, kako bi prišel do denarja. V tem obdobju začne lagati družini, prijateljem, postaja vse bolj nervozen in razdražljiv, zaveda se, da ne zmora plačati nastalih dolgov, vse pogosteje igra, da bi prislužil izgubljen denar.
- Obup - posameznik vse več časa namenja igram na srečo, povečuje se verjetnost, da si bo potreben denar pridobil na nezakonit način. Sledi odtujitev od družine in prijateljev, kar spremljajo občutki nemoči, kesanje, misli na samomor, zloraba alkohola ali ostalih drog.

ZDRAVLJENJE ODVISNOSTI OD IGER NA SREČO

Odvisnik od iger na srečo potrebuje strokovno pomoč:

- Individualna terapija - ambulantno zdravljenje pri izbranemu terapevtu.
- Skupinska terapija - vključitev v terapevtske skupine ali skupine za samopomoč, ki nudijo podporo in nasvete, kako se spoprijeti z boleznijo.
- Bolnišnično zdravljenje - ko so potrebne bolj intenzivne oblike zdravljenja.

Zdravljenje odvisnosti od iger na srečo je največkrat nujno potrebno, saj odvisniki od iger na srečo pogosto razvijejo tudi nekatere druge oblike odvisnosti (alkohol, prepovedane droge, motnje hranjenja...). Če se odvisniškega vzorca vedenja ne pozdravi, obstaja velika verjetnost, da bo posameznik še naprej odvisen, zamenjal bo le obliko odvisnosti.

Odvisnost od iger na srečo pa nikoli ni samo bolezen posameznika, ampak tudi bolezen cele njegove družine, ki se zapleta v začaran krog vedenjskih vzorcev, ki jih ni mogoče presekati brez terapevtske pomoči. V družini odvisnika vsi postanejo soodvisni, privzamejo vedenjske vzorce reševanja zasvojenca, njegovih vzponov in padcev, obdobja odvisnikove vzdržnosti in ponovnega padca. V proces zdravljenja se zato vključujejo tudi družinski člani, ki tudi potrebujejo pomoč. Pogosto so žrtve psihičnega in fizičnega nasilja, neredke so ločitve, stres zaradi težkega finančnega bremena, ki ga bo potrebno odplačati, nadlegovanje s strani posojevalcev denarja itd. Iz mednarodnih izkušenj vemo, da je čas prehoda iz t.i. rekreativnega v t.i. nekontrolirano igranje traja od 3 do 5 let. Zaradi obsega ponudbe in intenzivnega oglaševanja klasičnih in internetnih iger na srečo se kaže nujna potreba po začetku preventivnega delovanja v osnovnih in srednjih šolah. Samo načrtovan in strokovno dobro voden program preventivnega delovanja v lokalnih skupnostih lahko da pozitivne rezultate pri ozaveščanju mladih glede nevernosti nekontroliranega igranja.

Podobne naloge se je že lotil tudi največji koncesionar v regiji, družba Hit. Za uspešnost delovanja je potrebno vključiti vse akterje, poleg zdravstvenih ustanov zlasti izvajalce iger na srečo, izobraževalne ustanove in lokalno skupnost. Potrebno je organizirati SOS v okviru Centra za zdravljenje Odvisnosti za vse tiste občane, ki imajo težave s kakršnokoli obliko zasvojenosti. Še zlasti pa se nujnost uvedbe telefona kaže za odvisnike od iger na srečo in njihove družinske člane. Mednarodne izkušnje kažejo, da je tovrstna dostopnost še kako pomembna v trenutkih obupa, ko zasvojenci in njihovi ožji družinski člani ne vedo kako naprej. Izbrati in usposobiti bi morali 5 do 10 svetovalcev: usposabljanje in koordiniranje dela na SOS telefonu bi lahko bila v pristojnosti ABO. Potrebno bi bilo pridobiti podatke nevladne organizacije, ki se s to problematiko ukvarja in njihove izkušnje vgraditi v bodoče delovanje ABO v Novi Gorici. Na mednarodnem področju se mora ABO iz Nove Gorice povezati s sorodnimi centri iz bližnje in širše okolice. Še zlasti dobrodošle bi izkušnje iz Švice, Kanade in Nizozemske ter Centra za zdravljenje odvisnosti iz sosednje Gorice in zasebne psihoterapevtske prakse v Vidmu. S tem namenom bi kazalo strokovnjake iz teh okolij povabiti v Novo Gorico, ki bi uvajali naše strokovnjake in obratno - štipendirati bi bilo potrebno nekaj mladih strokovnjakov (psihologi, sociologi...), ki bi se izobraževali na tujih podobnih institucijah in bi pozneje tako pridobljeno znanje prenašali v naše okolje. O vsem dogajanju na področju zdravljenja odvisnosti od iger na srečo mora Center za zdravljenje odvisnosti voditi ustrezno dokumentacijo na podlagi katere bi lahko strokovnjaki z različnih področjih raziskovali »sedanje stanje« in predvidevali, kaj se bo v bodočnosti dogajalo. Brez interdisciplinarnega pristopa znanosti, stroke in državnih institucij je težko pričakovati odločen premik k dobri praksi na področju tako preventivnega kot tudi kurativnega pristopa k problematiki zasvojenosti od iger na srečo. V ta okvir sodi tudi kontinuirano interdisciplinarno raziskovanje prostora na obeh straneh meje, ki edino lahko ponudi konkretne napotke, kam se s konkretnimi akcijami (preventiva in kurativa) usmeriti.

Ker iz naslova sredstev ZZS dejavnost ni financirana, je sredstva mogoče zagotavljati zlasti:

- iz proračunskih sredstev lokalnih skupnosti, ki se zbirajo na zaokroženem turističnem območju iz naslova koncesijske dajatve;

- iz sponzorskih prispevkov prirediteljev iger na srečo;
- iz naslova financiranja znanstveno-raziskovalnega dela v okviru evropskih projektov.

OCENA STROŠKOV

Čeprav pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja ne omogočajo opravljanja nalog zdravljenja odvisnosti iz naslova javnih sredstev in so obstoječi kadri angažirani s problematiko zdravljenja odvisnosti od nedovoljenih drog, bo potrebno ponovno razdelati koncept delitve dela in v program interdisciplinarno vključiti obstoječe izvajalce in zunanje sodelavce. Za ta namen bo potrebno izpeljati tudi intenzivno dodatno strokovno izobraževanja osebja centra za bolezn odvisnosti.

Glede na obstoječo kadrovsko strukturo je za uspešen začetek dela na področju zdravljenja odvisnosti od nedovoljenih drog v centru potrebno zaposliti:

- terapevta
- socialnega delavca.

Letni obseg potrebnih sredstev za izvajanje dejavnosti v predlaganem obsegu je razviden iz preglednice:

Delovno mesto	Strošek dela	Mat. stroški	Skupaj
Terapevt	26.957€	3.083 €	30.040 €
Socialni delavec	20.411€	2.344 €	22.755 €
Delovršne pogodbe	10.000€	2.000€	12.000 €
Ostali stroški	1.227€	141€	1.368 €
SKUPAJ	58.595€	7.568€	66.163€

Stroške delovanja bi morali po ključu razmejiti med:

- prireditelje iger na srečo na območju delovanja centra;
- lokalne skupnosti na območju delovanja centra.

Sredstva iz naslova EU pa bi namenjali financiranju razvojnih projektov in znanstveno-raziskovalnega dela na področju proučevanja in zdravljenja bolezn odvisnosti od nedovoljenih drog. Sredstva za strokovno izobraževanje in permanentno strokovno izobraževanje ter druga manjkajoča sredstva za delovanje centra bo v celoti kril javni zavod Zdravstveni dom Osnovno varstvo Nova Gorica.